

Ірина Свиріденко,
кандидат педагогічних наук, доценти,
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
(Житомир, Україна)

Олена Кравець
кандидат педагогічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
(Житомир, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО КОМПЛЕКСУ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА НЕФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ ЗВО

Невід'ємною вимогою до випускника ВНЗ є оволодіння знаннями іноземної мови зі своєї спеціальності. У головних положеннях щодо розвитку освіти вищої школи в Україні у Законах України «Про вищу освіту» [1], «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», Державній національній програмі «Освіта» зазначено: «Сучасний фахівець в будь-якій галузі повинен володіти навичками використання інформаційних та комунікаційних технологій у професійному контексті» [2].

Мультимедійні навчальні комплекси займають одне з головних місць при вивченні будь-якої дисципліни та іноземної мови зокрема. Вони відрізняються тим, що представляють собою систематизовану навчальну інформацію у вигляді лекцій, практичних і лабораторних занять з різними видами контенту, мультимедійними презентаціями, галереями з ілюстраціями, інтерактивними тестами та іграми, звуковим супроводом, підказками і порадами тощо. Форма надання навчального матеріалу здатна сприяти зацікавленості і мотивації студента, створити штучне навколишнє середовище країни, мову якої вивчають.

Проведений нами аналіз сучасних джерел, присвячених використанню мультимедійних навчальних комплексів дав змогу з'ясувати, що автори в основному торкалися питань доцільності використання (Baumann U., Blake R.J., Davis J., Felix U,Є. Пасов, Є. Полат, Н. Гутарьова.), технічних вимог (Dreyer C., Homberg B., Shelley M.,Г. Біккулова, З. Девтерова, Т. Зайченко),

переваг і функціональних можливостей мультимедійних засобів (Burnes F., Candilin C., Doughty C. Fay R., О.Околесов, В. Пашута, А.Фофанов), проблем інформатизації освіти (С.Бешенков, В.Ледньов, О. Спирін та ін.); розробки змісту та методів проектування в освітніх системах (В. Безрукова, Д. Матрос, О.Остапчук, Л. Романкова, Е.Сундукова та ін.).

Отже, проблема викладання іноземної мови з використанням мультимедійних технологій представлена широким спектром питань, однак залишаються відкритими питання щодо побудови і практичного застосування мультимедійних навчальних комплексів при вивченні іноземної мови, не розглядалося питання про розмежування контенту за певними рівнями (мотиваційно-пізнавальний, тренувально-виконавчий, рефлексивно-творчий).

Мультимедійна технологія – це алгоритм роботи з текстовою інформацією, що надає змогу встановлювати асоціативні зв'язки (“гіперзв'язки”) між окремими термінами, фрагментами, статтями в текстових масивах і завдяки цьому дозволяє не лише послідовну, лінійну обробку тексту, як при звичайному читанні, а й вільний доступ, асоціативний перегляд відповідно до встановленої структури зв'язків. Вона окреслює порядок розробки, функціонування та застосування засобів обробки інформації різних модальностей. [3]. Упровадження мультимедійних технологій до освітнього простору є властивістю мультимедіа – гармонійне інтегрування різних видів інформації.

Для успішного впровадження мультимедійних технологій у процес викладання іноземної мови у ВНЗ на немовних факультетах вимагається наявність таких необхідних компонентів як програмні засоби (мультимедійні диски, презентації, відео -, аудіо-ролики, ресурси мережі Інтернет), а також обладнання (ПК, аудіо-, відео- апаратура, мультимедійний проектор, інтерактивна дошка). Застосування декількох перерахованих вище складових з метою поетапного вивчення певної теми на заняттях з іноземної мови будемо називати **мультимедійним навчальним комплексом (МНК)**.

Основою для створення мультимедійного навчального комплексу є навчальна програма з певної дисципліни. Як правило, створення подібного комплексу з іноземної мови для студентів нефілологічних спеціальностей є творча діяльність викладача або групи викладачів кафедри іноземних мов. Такий комплекс поєднує в собі всі переваги сучасних комп'ютерних технологій і дає змогу постійно оновлювати навчальні матеріали завдяки мережі Інтернет, а це виводить процес навчання на якісно новий рівень. Застосування МНК у процесі викладання іноземної мови у ВНЗ на немовних факультетах доцільно при подачі нового і закріпленні пройденого матеріалу, перевірці знань, а також як засіб емоційного розвантаження.

При розробці структури МНК ми виходили з того, що технологія формування будь-яких педагогічних умінь включає наступні етапи (класифікація за О.А. Острянською):

- 1) мотиваційно-пізнавальний (усвідомлення мети дії і пошук способів її виконання).
- 2) тренувально-виконавчий (використання набутих знань про спосіб виконання дії, але в незмінних чітко визначених ситуаціях).
- 3) рефлексивно-творчий (творче використання набутих вмінь у змінних ситуаціях) [4].

Відповідно до етапів формування виділяють наступні рівні сформованості вмінь (за Абдуліною О.А.):

1. репродуктивний
2. репродуктивно -продуктивний;
3. продуктивно-творчий
4. творчий.

Справжнього творчого рівня сформованості уміння, на нашу думку, можна досягнути тільки в процесі подальшої самостійної професійної діяльності. В рамках даного комплексу ми ставили за мету формування професійних умінь на репродуктивному, репродуктивно-продуктивному та

продуктивно-творчому рівні використовуючи МНК. Для цього ми розбили навчальний матеріал комплексу на 3 блоки:

1. Початкове ознайомлення з лексичними одиницями іноземної мови на професійну тематику з використанням мультимедійних технологій та первинне формування професійних лексичних вмінь студентів нефілологічних факультетів.

2. Продукування власних висловів та професійних умінь студентів у процесі створення власних дидактичних матеріалів за допомогою засобів мультимедійних технологій.

3. Формування професійних умінь майбутніх спеціалістів використовувати іноземну мову для організації своєї власної професійної діяльності.

Нами було визначено, що теоретичним підґрунтям побудови технології використання МНК є проектування навчальної інформації викладачем вищого навчального закладу на основі поєднання технологічного та комунікативного підходів.

Розробляючи експериментальну програму щодо проектування навчальної інформації викладачем при створенні МНК з будь-якої теми, ми спирались на ієрархію цілей, як шлях максимальної адаптації розробленої технології до умов навчального процесу вищої школи. Представлена технологія реалізує процес цілеутворення на двох рівнях: стратегічному, поетапному.

На *стратегічному рівні* відбувається педагогічна інтерпретація суспільно-державного замовлення і визначаються пріоритети професійно-педагогічної діяльності викладача в роботі з навчальною інформацією, що зумовлює переорієнтацію навчально-професійних завдань педагога в межах інформаційно-освітнього простору на удосконалення інформаційної взаємодії.

Рівень *поетапного цілеутворення* передбачає подальшу конкретизацію стратегічної мети, реалізація якої представлена в розробленій технології на основі інтерпретації навчального процесу в контексті його проектної

спрямованості в роботі з інформацією. За таких умов процесуальна сторона відображає *проектувальну складову* технології, змістова – *інформаційну (комунікативну)*. Водночас, побудова загального проекту реалізується з опорою на те, що робота викладача з інформацією включає як прямі, так і непрямі техніки, що забезпечують ефективну взаємодію учасників навчального процесу.

Таким чином, у межах другого рівня цілеутворення виділено ряд технологічних етапів діяльності викладача вищого закладу освіти з навчальною інформацією: I – докомунікативна фаза; II – комунікативна фаза; III – посткомунікативна фаза, які фактично описують повний цикл інформаційної взаємодії суб'єктів комунікації (джерела інформації – викладач; викладач – студент; студент – джерела навчальної інформації).

I етап – докомунікативна фаза – характеризується формуванням цілей діяльності та визначенням потреб щодо обміну інформацією, актуалізацією джерел інформації, а також чітким окресленням та конструюванням способів інформаційної взаємодії через форми пред'явлення навчальної інформації у МНК. Алгоритм реалізації зазначеного етапу представлено на основі визначення його інформаційного контенту (чіткого змістового наповнення) на засадах комунікативного підходу, що окреслює шлях від актуалізації інформаційної потреби до інформаційного запиту, основою забезпечення якого є: визначення предмета комунікації (зміст навчальної дисципліни – навчальна інформація); кодування навчальної інформації (конструювання засобів інформаційної взаємодії) з метою пред'явлення в ході реалізації контактної фази комунікації – комунікативного етапу.

Використання мультимедійних навчальних комплексів у викладанні іноземної мови на немовних факультетах дало можливість знайти нові підходи до розробки навчальних матеріалів, можливість розвивати і реалізовувати педагогічні, методичні, дидактичні та психологічні принципи. Впровадження інноваційних технологій у процес викладання іноземної мови на немовних факультетах дозволяє поліпшити якість навчання, розвинути пізнавальну

активність студента, його самостійність у вивченні, пошуку, підборі та обробці інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України "Про вищу освіту", Педагогіка і психологія професійної освіти, №1, с.9-52, 2000.
2. Ніколаєнко С. Забезпечення якості вищої освіти – важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства / С. Ніколаєнко // Освіта України, №16-17, 2007 - с.4.
3. Джонсон, Д. Методы обучения. Обучение в сотрудничестве / Д. Джонсон, Р. Джонсон, Э. Джонсон-Холубек ; пер. с англ. З. С. Замчук. – СПб. : Экономическая школа, 2001. – 256 с.
4. Острянка О.А. логіко-теоретичний аналіз сучасного стану дослідження проблеми комплексних педагогічних умінь / О.А. Острянка // Збірник наукових праць: Вісник Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка. – Випуск 3(7). – Серія «Педагогічні науки». – Полтава ЖПДПУ, 1999. – С.201-207